

UČENJE RAMANE MAHARŠIJA

- njegovim rečima -

Artur Ozborn

Prevod s engleskog:
Slobodanka K. Vanjkević

Beograd
februar 2024.

Naslov originala:

THE TEACHING OF BHAGAVAN SRI RAMANA MAHARSHI:
in his Own Words
Edited by Arthur Osborne

© Hutchinson Publishing Group, London, 1980
Copyright © Aruna, 2024

Bez dozvole izdavača, zabranjeno je korišćenje
materijala kako u celini, tako i u delovima

Izdavač: ARUNA, Beograd

Plasman i distribucija: 064 15 77 045

Internet knjižara: aruna.rs

Štampa: „Zuhra”, Beograd

Tiraž: 200 primeraka

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

233-1

МАХАРШИ, Рамана, 1879-1950

Učenje Ramane Maharšija / priredio Artur Ozborn ; prevod sa engleskog
Slobodanka K. Vanjkević. - Beograd : Aruna, 2024 (Beograd : Zuhra). - 185
str. ; 21 cm

Prevod dela: The teaching of Bhagavan sri Ramana Maharshi: In his own
words / edited by Arthur Osborne. - Tiraž 200. - Str: 7-10: Uvod / Artur
Ozborn.

ISBN 978-86-6052-027-4

COBISS.SR-ID 135419145

SADRŽAJ

REČ IZDAVAČA	5
UVOD	7

POGLAVLJE 1.

TEORIJSKA OSNOVA	11

SVET – STVARAN ILI ILUZORAN?	13
ČOVEKOVA PRIRODA	18
SMRT I PONOVRNO ROĐENJE	24
SRCE I GLAVA	29
PATNJA	33
GREH	38
BOG	41
RELIGIJE	54

POGLAVLJE 2.

OD TEORIJE DO PRAKSE	61

POGLAVLJE 3.

ŽIVOT U SVETU	73

POGLAVLJE 4.

UČITELJ	89

POGLAVLJE 5.

SAMOISPITIVANJE	105

POGLAVLJE 6.

DRUGE METODE	132
SATSANG	134

KONTROLA DISANJA	135
ASANE	139
HATA JOGA	139
GLEĐANJE U SVETLOST	140
KONCENTRACIJA NA ZVUK	140
KONCENTRACIJA NA SRCE ILI NA TAČKU IZMEĐU OBRVA	141
SAHASRARA	146
ZAVET ĆUTANJA	148
ISHRANA	149
CELIBAT	152
BAKTI	152
ĐAPA	160
KARMA MARGA	162
RANGIRANJE METODA	163
POGLAVLJE 7.	
CILJ	165

REČ IZDAVAČA

Neprestano prisustvo Probuđenih i Oslobođenih prožima sve vremenske dimenzije, bez obzira na prošlost, budućnost ili zamišljene svetove. Uvek su tu (ovde i sada) da poduče, pomognu, ubrzaju rast i razvoj čovečanstva, odagnaju vrtloge neznanja. Jedan od najblistavijih među njima je Ramana Maharši.

Na indijskom potkontinentu nikada nije nedostajalo Mudraca i Svetaca, upravo zbog obilja problema, sukoba i patnji. Maharši donosi duhovni preporod ne samo napaćenoj Indiji, već i prenapetim zapadnim umovima.

On je jednostavan Bogoćovek u čijoj prisutnosti uzburkani ljudski um spontano utihne i ustupa mesto Tišini. Najveće čudo i misterija je samo postojanje ovakvog Nosioca Samosvesti, zbog čega oni koji tragaju za zaobilaznim putevima ka Bogu susreću oštricu koja reže koren njihovog ega. Maharšijeva jednostavnost i direktnost predstavljaju jedinstven odraz Božanskog, pred kojim svako može iskreno da se pokloni.

Veza s ovim Mudracem pruža smernice za budućnost, dok nam Vičara, drevna tehnika koja nas vodi ka Istinskom Znanju Stvarnosti, ostaje zabeležena kao Maharšijevo jednostavno i veličanstveno otkrovenje.

Ozborn, zapadni misionar Maharšijevog učenja, prenosi dragocene vrednosti u knjigama „Ramana Maharši i put samospoznaje” i „Učenje Ramane Maharšija”. Ove knjige nude jezgrovita i nadahnuta uputstva prilagođena svakom iskrenom tragaocu u lavirintu duhovnih izazova.

Prateći Maharšijeva uputstva i što je još važnije, njegovu metodu Samoispitivanja, svako iskreno biće (za relativno kratko vreme – ovaj život) ima izuzetnu priliku da dosegne spiritualne dubine bez napuštanja svog doma, porodice, zemlje.

Skeptični među vama reći će kako bi Oslobođenje bilo previše lako, zaboravljajući da je i sam Maharši to naglašavao: svaka je dinka, bez obzira na status, vlast, želje, rasnu pripadnost, jezik, znanja i zvanja; sada i ovde ima jedinstvenu priliku da krene Putem koji vodi ka izvoru njenog Bića.

U ovom delu, svaka reč je čudotvoran recept za Život.

Izdavač

UVOD

Tokom više od pola veka života u Tiruvanamalajju, Bagavana Šri Ramanu Maharšija je posećivao veliki broj ljudi iz svih delova Indije kao i sa Zapada, tražeći duhovno vođstvo, utehu u patnji ili jednostavno iskustvo njegovog prisustva. Tokom svih tih godina Maharši je vrlo malo pisao, ali je njegov Ašram vodio brojne zapise o njegovim razgovorima s posetiocima i kasnije ih je publikovao. Rukopisi su većinom predstavljeni u obliku dnevničkih beleški i delimično tematski uređeni. Cilj ove knjige je da donese opšte izlaganje Maharšijevog učenja odabirom i skupom pasaža iz dijaloga i njegovih spisa (objavljenih kao „Sabrana dela Ramane Maharšija”).

Komentari urednika su svedeni na minimum i štampani sitnijim slovima, da bi se jasno razlikovali od Maharšijevih reči. Nije napravljena razlika u periodima u kojima je Maharši davao neki odgovor, a to nije ni potrebno, jer on nije bio filozof koji je razrađivao sistem, već Ostvaren čovek koji je govorio iz direktnog znanja.

Ponekad se dešava da neko ko je na duhovnom putu ili ko još nije počeo svesno da ga traži, dobije uvid u Spoznaju i u jednom kratkom trenutku doživi apsolutnu sigurnost u svoje Božansko, nepromenljivo, univerzalno Sopstvo. Jedno takvo iskustvo je doživeo Maharši kada je imao šesnaest godina. On je to opisao ovako:

„Možda šest nedelja pre nego što sam zauvek napustio Madurai, dogodila se velika promena u mom životu. Došla je sasvim iznenada. Sedeo sam u sobi na prvom spratu u kući mog ujaka. Retko sam bio bolešljiv i tog dana sam se osećao kao i obično. Ali iznenada me je obuzeo snažan strah od smrti. Takvo moje stanje nije imalo objašnjenje, a nisam ni pokušavao da ga rastumačim niti bilo šta učinim povodom

toga. Nalazio sam se u stanju „umirem” i pokušavao sam da shvatim šta treba da uradim. Nije mi padalo na pamet da potražim pomoć lekara, rođaka ili prijatelja. Osećao sam da problem moram da rešim ovde i sad.

Šok zbog straha od smrti naterao je moj um unutra, i u mislima sam sebi rekao: „Sada je došla smrt. Šta to znači? Šta je to što umire? Umire telo”. I bez oklevanja sam oponašao dolazak smrti. Ležao sam ispruženih i ukočenih udova i imitirao leš kako bi proces istraživanja bio što verodostojniji. Zadržao sam disanje i čvrsto stisnuo usne da ne bi nijedan zvuk mogao da pobegne, da ne bi mogla da se izgovori ni „ja”, niti bilo koja druga reč. „Evo, – rekao sam sebi – ovo telo je mrtvo. Odneće ga ukrućenog na mesto na kome se spaljuju tela, tamo će sagoreti i pretvoriti se u pepeo.

Ali, da li sa smrću ovog tela umirem i ja? Da li sam ja telo? Ono je nečujno i nepomično, ali ja osećam svu snagu svoje ličnosti, pa čak i glas „ja” u sebi. Dakle, ja sam Duh koji nadilazi telo. Telo umire ali Duh koji ga prevazilazi ne može biti dotaknut smrću. To znači da sam ja besmrtni Duh”. Sve to nisu bile dosadne misli, već živa istina koja je bljesnula kroz mene i koju sam sagledao direktno, gotovo bez misaonog procesa. „Ja” je bilo nešto vrlo stvarno, jedina stvarna stvar u mom sadašnjem stanju, i sva svesna aktivnost povezana s mojim telom bila je usredsređena na to „ja”. Od tog trenutka pa nadalje, „Ja” ili „Sopstvo” je privuklo snažnu pažnju na Sebe. Strah od smrti je zauvek nestao. Apsorpcija u Sopstvu je od tada ostala neprekinuta”.

Poslednja rečenica je od najvećeg značaja, jer jedno takvo iskustvo obično brzo prođe, iako se utisak izvesnosti koji ostavlja na um nikad kasnije ne zaboravlja. Vrlo su retki slučajevi kad iskustvo postaje trajno i čovek ostane u postojanom jedinstvu sa Sopstvom. Takav je bio Maharši.

Ubrzo po nastupanju ove promene, mladić, kasnije poznat kao „Maharši”, napustio je kuću i postao *sadu*. Uputio se u Tiruvanamalai, grad u podnožju svetog brda Arunačala, i tu ostao do kraja života.

Neko vreme je sedeo uronjen u Božansko blaženstvo, čuteći, jedva uzimajući hranu, potpuno zanemarujući telo koje mu više

nije bilo potrebno. Međutim, postepeno su se oko njega okupljali poštovaoci i on se, radi njih, vratio spoljašnjem životu. Mnogi su mu po sopstvenom izboru donosili knjige da ih čita i tumači i tako je gotovo slučajno postao učen. Drevno učenje o nedualnosti koje je na taj način stekao, samo je potvrdilo ono što je već sam spoznao. To je objasnio na sledeći način:

„Izuzev *Periapuranama*, Biblije i delova iz *Tajumanavara* ili *Tavarama*, nisam pročitao ni jednu knjigu. Moja predstava o Išvari, koja je predstavljena u *Puranama*, bila je slična. Nikad nisam čuo za Brahmana, *samsaru* i dr. Tad nisam ni znao da postoji suština ili bezlična Stvarnost koja se nalazi u osnovi svega, kao i to da smo Išvara i ja jedno s njom. Kasnije, kada su mi u Tiruvanamalajiu pročitali odlomke iz *Ribu gite* i drugih svetih knjiga, naučio sam sve to i saznao da knjige analiziraju i imenuju ono što sam intuitivno osećao, i bez analize...”

Možda bi trebalo nešto reći i o načinu na koji je Maharši odgovarao na pitanja. Govorio je spontano i često odgovarao sa osmehom i humorom. Ako neko ne bi bio zadovoljan odgovorom, mogao je da iznese primedbu ili postavi dodatna pitanja. Kaže se da je Maharši podučavao u tišini, ali to ne znači da nije davao usmena objašnjenja, ali ona nisu bila suština učenja. Njegovo podučavanje se osećalo kao tihi uticaj u Srcu. Snaga njegovog prisustva je bila ogromna a lepota neopisiva. Istovremeno je bio krajnje jednostavan, potpuno prirodan, skroman, nenametljiv.

Bilo je uobičajeno da ga imenom „*Bagavan*” oslovljavaju drugi ljudi u trećem licu. To je reč koja se obično koristi da označi „Boga”, ali takođe se koristi i u retkim slučajevima kada se čovek oseća kao što je Hristos rekao „Jedno sa Ocem”. Isto kao i ime za Budu, koje se obično na engleski prevodi kao Blagosloveni (*Blessed One*).

U knjizi su pitanja obeležena sa „P”, a Maharšijevi odgovori sa „O”. Koliko je bilo moguće, sanskritski izrazi su izbegavani. To je učinjeno s namerom da se knjiga učini što lakšom za čitanje, kao i da se izbegne pogrešan utisak da je put ka Samoostvarenju neka zamršena nauka koja se može razumeti samo uz pomoć sanskritske terminologije. Tačno je da postoje duhovne nauke koje imaju neophodnu terminologiju, ali one ne pružaju direktan uvid. Jasna

i jednostavna istina o nedualnosti, koju je podučavao Bagavan Šri Ramana i direktan put Samoispitivanja koji je preporučio, mogu da se izlože jednostavnim rečima. I zaista, on ih je tako izlagao zapadnim posetiocima, ne služeći se sanskritskom terminologijom.

U retkim slučajevima, kad se sanskritski termin čini neophodnim ili korisnim u ovoj knjizi, njegovo približno značenje je navedeno u zagradi, tako da rečnik nije neophodan. Treba još pomenuti da reči – Prosvetljenje, Oslobođenje i Samoostvarenje, odgovaraju značenju sanskritskih reči: *Gjana, Mokša i Mukti*.

Artur Ozborn

POGLAVLJE 1. TEORIJSKA OSNOVA

Čitaoci skloni filozofskom načinu razmišljanja mogli bi biti iznenađeni videvši naziv prvog poglavlja „Teorijska osnova”. Ali zapravo, Maharši se, kao i svaki duhovni Učitelj, više bavio praktičnim usmeravanjem svojih poklonika nego izlaganjem teorije. Ona je imala značaj samo da posluži kao osnova za praksu.

P: Kaže se da je Buda ignorisao pitanja o Bogu.

O: Da, i zato je bio proglašen bezbožnikom. Zapravo, Buda se pre svega bavio usmeravanjem tragalaca da Blaženstvo ostvare ovde i sad, a ne akademskim diskusijama o Bogu i sličnim temama.

P: Da li je proučavanje nauke, psihologije, medicine i dr., od pomoći joginu u postizanju Oslobođenja ili sticanju intuitivnog razumevanja Stvarnosti?

O: Vrlo malo. Nešto teorijskog znanja joginu je neophodno i ono se može pronaći u knjigama, ali je potrebna praktična primena. Lični primer i učešće su najbolja pomoć. Što se tiče intuitivnog razumevanja, čovek može sebe da ubeđuje u istinu koju treba da shvati intuicijom, u njenu funkciju i prirodu, ali prava intuicija više liči na osećaj i zahteva praktičan i lični kontakt. Puko učenje iz knjiga nije od neke velike koristi. Nakon Samorealizacije, sva intelektualna razmišljanja predstavljaju mrtav i beskoristan teret koji treba da bude odbačen.

Isključivo bavljenje teorijom, doktrinom i filozofijom može da bude štetno po čoveka ukoliko ga odvraća od važnog duhovnog stremljenja, nudeći mu lakšu alternativu koja je samo mentalna i zato nije u stanju da utiče na promenu njegove prirode.

Od kakve je koristi učenje za one koji potom ne teže da izbrisu slova sudbine (sa svog čela) pitajući se: „Odakle dolazimo mi, koji poznamo slova?” Oni su na nivou pokvarene ploče. Šta su oni zapravo, o Arunačala?

Neuki ljudi će se pre spasiti od onih čiji ego još nije utihnuo uprkos njihovoj učenosti. Oni su oslobođeni od nemilosrdnog stiska đavolje samozaljubljenosti, spaseni su od bolesti beskonačnih uskovitlanih misli i reči; od jurnjave za bogatstvom. Oni se spasavaju od mnogih zala.

Zbog iluzije koja nastaje usled neznanja, ljudi ne mogu da vide ono što je uvek i za svakoga Stvarnost koja obitava u svom prirodnom središtu, srcu i da u njoj borave. Umesto toga, raspravljaju da li ona postoji ili ne, da li ima oblik i kakav je ili ga nema, da li je nedualna ili dualna.

Može li da postoji bilo šta osim onog što je večno i savršeno? Ovakvim debatama nema kraja. Nemojte se upuštati u to. Umesto toga, prestanite time da se bavite i okrenite svoj um ka unutra.

Naposletku, čak su i sveti spisi beskorisni.

Spisi služe samo da potvrde postojanje Više Sile ili Sopstva i da ukažu na put ka njima. To je njihova suštinska svrha. Osim toga su beskorisni. Međutim, preobimni su da bi se prilagodili nivou razvoja svakog tragaoca. Kako se čovek uzdiže po lestvici, otkriva da su dostignuti stupnjevi samo koraci ka višim stepenicima dok se na kraju ne dostigne cilj. Kad se to dogodi, preostaje samo cilj, a sve ostalo, uključujući i Svete spise, postaje beskorisno.

Istina, Maharši je ponekad objašnjavao filozofiju u svim njenim složenostima, ali samo da bi načinio ustupak onima koji su bili slabi i zavisni od brojnih razmišljanja, kako je naveo u Samoistraživanju. Nameravao sam da ovde citiram jedno

takvo objašnjenje, ali sam uvideo da se ono zapravo sadrži u sledećem pasusu:

Kaže se da komplikovani modeli filozofije u različitim školama razjašnjavaju stvari i otkrivaju Istinu. Ali oni zapravo stvaraju konfuziju tamo gde nema potrebe da je bude. Da bi se bilo šta razumelo, potrebno je Sopstvo. Sopstvo je očigledno, pa zašto onda ne biti Sopstvo? Zašto je potrebno objašnjavati „ne-ja”?

I dodaje o sebi samom:

„Zaista sam imao sreće što se nikad nisam bavio time (filozofijom). Da jesam, to me verovatno nigde ne bi odvelo. Ali moje urođene sklonosti su me direktno navele da sebi postavim pitanje: „Ko sam ja?” Kakva sreća!”

SVET – STVARAN ILI ILUZORAN?

Ipak, nešto malo teorijskog znanja potrebno je imati kao osnov za praktičan duhovni rad. Kod Maharšija je to poprimilo oblik nedualnosti i bilo u potpunom skladu s učenjem čuvenog Mudraca Šankare. Ipak, ova podudarnost ne znači da je bio pod „njegovim uticajem”, kako bi to filozofi rekli. To samo znači da je učenje Šankare prepoznao kao istinsko izlaganje onoga što je sam spoznao kroz direktno znanje.

P: Da li je učenje Bagavana isto kao i Šankarino?

O: Bagavanovo učenje je odraz njegovog sopstvenog iskustva i spoznaje. Drugi smatraju da se ono podudara sa Šri Šankarinim.

P: U Upanišadama piše da je sve Brahman. Kako onda možemo da se složimo sa Šankarom koji kaže da je svet iluzija?

O: Šankara je takođe rekao da je ovaj svet Brahman ili Sopstvo. Njegova zamerka je uperena prema shvatanju da je Sopstvo ograničeno imenima i formama koje čine ovaj svet. On je samo rekao da svet nije stvaran izvan Brahmana. Brahman ili Sopstvo je kao bioskopsko platno, a svet su projekcije slika na njemu. Sliku možete da vidite samo dok postoji platno. Ali kada posmatrač postane platno, ostaje samo Sopstvo. Šankara je bio kritikovan zbog svoje filozofije o *maji* (iluziji), a da njen smisao nije shvaćen. Dao je tri objašnjenja: da je Brahman jedina stvarnost, da je Univerzum nestvaran i da je Brahman Univerzum. Nije se zaustavio na drugom objašnjenju. Treće objašnjava prva dva, što znači da kada se Univerzum opaža odvojeno od Brahmana, ta percepcija je lažna i iluzorna. To znači da su pojave stvarne kada se doživljavaju kao Sopstvo, a da su iluzorne kad se posmatraju odvojeno od Sopstva.

Jedino što postoji je Sopstvo i ono je stvarno. Svet, pojedinac i Bog su slični srebrnjaku i sedefu: imaginarna tvorevina unutar Sopstva. Pojavljuju se i nestaju istovremeno. Zapravo, samo Sopstvo je svet, „Ja” i Bog. Sve što postoji samo je manifestacija Svevišnjeg.

P: Šta je stvarnost?

O: Stvarnost je uvek stvarna. Ona nema imena ni oblika, već je ono što leži ispod njih. Ona leži ispod svih ograničenja jer je sama po prirodi beskrajna. Nije uslovljena ni na koji način. Nalazi se u osnovi nestvarnog, budući da je sama Stvarna. Ona je to što jeste. Ona je onakva kakva jeste. Ona nadilazi govor i izvan je opisa poput Postojanje ili ne-postojanje.

Maharši se nije upuštao u očigledne nesuglasice samo zbog drugačijeg gledišta ili načina izražavanja.

P: Budisti negiraju svet, dok hinduistička filozofija priznaje njegovo postojanje, ali ga naziva nestvarnim, zar ne?

O: To su samo razlike u gledištima.

P: Oni tvrde da je svet stvorila Božanska energija (Šakti). Da li je znanje o nestvarnom posledica iluzije (*maje*)?

O: Svi priznaju stvaranje pomoću Božanske energije, ali kakva je priroda ove energije? Ona mora da bude usklađena s prirodom svoje kreacije.

P: Da li postoje nivoi iluzije?

O: Sama iluzija je iluzorna. Ona je vidljiva samo pojedincu koji se nalazi izvan nje. Ali kako on može da joj bude podložan? Dakle, kako se može govoriti o nivoima iluzije?

Posmatrate kako se smenjuju različiti kadrovi na bioskopskom platnu. Čini se da vatra guta zgradu i pretvara je u pepeo, voda potapa brodove, ali platno, na kome se slike projektuju, ostaje netaknuto i suvo. Zašto? Zato što su slike nestvarne, a platno je stvarno.

Slično tome, refleksije prolaze kroz ogledalo, ali njihov broj ili kvalitet ne utiču na njega.

Na isti način, svet je pojava bazirana na jedinoj Stvarnosti na koju on ne može nikako da utiče. Stvarnost je samo jedna.

Razgovor o iluziji se vodi samo zbog našeg ugla posmatranja. Promenite taj ugao u skladu s pomenutim znanjem i spoznaćete da je Univerzum Brahman. Jer, budući da ste sada uronjeni u svet, vidite ga kao da je on stvaran. Prevaziđite ga i on će nestati, preostaje jedino Stvarnost.

Kao što pokazuje poslednji odlomak, postulat jedine univerzalne Stvarnosti zahteva koncept procesa, iluzije ili stvaranja da bi se objasnila prividna stvarnost sveta.

Svet doživljavamo kao prividnu objektivnu stvarnost samo kada je um okrenut spolja i zato egzistira odvojeno od Sopstva. Kada se svet posmatra na ovakav način, tada nam stvarna priroda Sopstva nije očigledna. I obrnuto, kada se Sopstvo spozna, svet prestaje da se pojavljuje kao objektivna stvarnost.

Svet je zaista stvaran, ali ne kao nezavisna, samostalna stvarnost. Isto kao što je čovek koga vidite u snu stvaran kao figura u snu, ali ne kao pravi čovek.

Svet je podjednako stvaran kako za onoga ko nije spoznao Sopstvo, tako i za onog koji ga je spoznao. Ali u prvom slučaju Istina odgovara obliku sveta, dok u drugom sija kao bezoblično Savršništvo i suština sveta. To su jedine razlike koje postoje među njima. Setio sam se da je Bagavan ponekad govorio da nestvarno i stvarno imaju isto značenje, ali to nisam potpuno razumeo pa sam mu u vezi s tim postavio pitanje. On je odgovorio: „Da, ponekad to kažem. Šta podrazumevaš pod stvarnim? Šta je to što nazivaš „stvarnim“? Odgovorio sam: „Prema Vedanti, stvarnim može da se nazove samo ono što je postojano i nepromenljivo. To je smisao stvarnosti”.

Na to je Bagavan odgovorio: „Imena i oblici koji čine svet stalno se menjaju i nestaju, pa se zbog toga nazivaju nestvarnim. Nestvarno se pojavljuje kad se Sopstvo ograniči ovim imenima i oblicima, a stvarnost je kad se sve vidi kroz Sopstvo. Nedualista kaže da je svet nestvaran, ali takođe i: „Sve je Brahman”. Dakle, jasno je da ono što nedualista osuđuje jeste da se svet posmatra kao objektivno stvaran sam po sebi, a ne kao Brahman. Onaj ko boravi u Sopstvu, u svetu vidi samo Sopstvo. Za prosvetljenog je nebitno da li se svet pojavljuje ili ne. U oba slučaja, njegova pažnja je okrenuta ka Sopstvu. Isto je sa slovima i hartiji na kome su odštampana. Toliko ste zadubljeni u slova, da zaboravljate na papir, ali Prosvetljeni vidi papir kao podlogu bez obzira da li na njoj ima ili nema slova.

Sve ovo je još sažetije rečeno na sledeći način:

Vedanta ne kaže da je svet nestvaran. To je nesporazum. Kada bi to tvrdila, šta bi tad predstavljao njen tekst: „Sve je Brahman”. Ona kaže da je svet nestvaran kao svet, ali je stvaran kao Sopstvo. Ako svet vidiš kao „ne-Sopstvo”, onda on nije stvaran. Apsolutno sve, bez obzira da li ga nazivaš iluzijom (*maja*), Božanskom igrom (*lila*), ili energijom (*šakti*) mora da bude u Sopstvu, a ne odvojeno od njega.

Pre nego što napustimo teoriju o svetu kao manifestaciji Sopstva lišenog objektivne stvarnosti, naglasimo još jed-

nom da je teorija za Maharšija imala značaja samo ukoliko je pomagala čovekovom duhovnom razvoju, a nikako radi nje same. Kosmologija, tj. ono što se pod njom podrazumeva u savremenoj fizici, jednostavno ga nije zanimala.

P: U Vedama postoje protivrečne izjave o kosmogoniji. Nekad se za etar kaže da je prvobitna kreacija, na drugom mestu se navodi životna energija, voda na trećem, nešto drugo na četvrtom mestu. Kako sve to pomiriti? Zar to ne dovodi u pitanje verodostojnost Veda?

O: Različiti posmatrači su u različitim vremenima videli različite aspekte istine i svako od njih je stavljao akcenat na određenu tačku gledišta. Zašto brineš o njihovim oprečnim izjavama? Osnovni cilj Veda je da nas nauči neprolaznoj prirodi Sopstva i da nam pokaže da smo mi To.

P: Zadovoljan sam što se tiče tog dela odgovora.

O: Onda se i prema svemu ostalom postavi kao prema pomoćnim argumentima ili kao tumačenjima za neupućene, koji žele da saznaju poreklo stvari.

Major Čedvik je prepisivao engleski prevod *Kaivalya Navanetha*. Mučio se sa nekolicinom filozofskih izraza koje nije mogao da shvati. Pitao je Bagavana i on mu je odgovorio: „Oni se bave teorijom stvaranja. Nemaju suštinsku važnost jer pravi cilj Svetih spisa nije izlaganje takvih teorija. Teorije se pominju usputno, kako bi se čitaoci, koji to žele, zainteresovali za njih. Istina je da se svet pojavljuje kao prolazna senka pri svetlosti. Svetlost je neophodna da bi se videla senka. Ali senka nije vredna nikakvog posebnog istraživanja, analiza ili diskusija. Cilj knjige je da se bavi Sopstvom, a ono što je rečeno o stvaranju može se za sada izostaviti”.

Šri Bagavan je kasnije nastavio:

„Vedanta kaže da kosmos postaje vidljiv istovremeno sa onim ko ga posmatra i da ne postoji detaljan proces stvaranja. To je slično snu gde se onaj koji doživljava san istovremeno pojavljuje zajedno sa snom koji doživljava. Međutim, neki ljudi se tako čvrsto

vezuju za objektivna znanja, da nisu zadovoljni kada im se ovo kaže. Oni žele da znaju kako je moguće stvaranje u trenutku i tvrde kako posledici mora da prethodi uzrok. Zapravo, oni žele da dobiju objašnjenje sveta kog vide oko sebe. Zbog toga Sveti spisi pokušavaju da zadovolje njihovu radoznalost takvim teorijama. Ovaj metod bavljenja temom naziva se teorija postepenog stvaranja, ali pravi duhovni tragalac može da se zadovolji teorijom o trenutnom stvaranju.”

ČOVEKOVA PRIRODA

Sada dolazimo do same suštine teorije, do same čovekove prirode. Jer, bez obzira na to šta čovek mislio o stvarnosti sveta ili o Bogu, on zna da sam postoji. I da bi razumeo i istovremeno se usavršavao, on proučava i traži vođstvo.

Individualno biće koje svoje postojanje poistovećuje sa životom u fizičkom telu kao „ja”, naziva se ego. Sopstvo, koje je čista Svest, nema ego-osećaj. Takođe ga ne poseduje ni fizičko telo, koje je inertno samo po sebi. Između Sopstva ili čiste Svesti i inertnog fizičkog tela, misteriozno nastaje ego-osećaj ili ideja „ja”, hibrid koje nije ni jedno niti drugo a rađa se kao individualno biće. Taj ego ili individualno biće, nalazi se u osnovi svega onoga što je besmisleno i nepoželjno u životu. Stoga ga treba uništiti svim mogućim sredstvima. Tad ostaje samo ono što je večno blistavo. To je Oslobođenje, Prosvetljenje ili Samoostvarenje.

P: Bagavan često kaže: „Svet nije odvojen od tebe”, ili „Sve zavisi od tebe”, ili „Šta postoji odvojeno od tebe?” Sve ovo mi je zbunjujuće. Svet je postojao i pre mog rođenja, i postojaće i posle moje smrti, kao što je preživelo i smrt mnogih koji su nekad živeli kao ja sada.

O: Da li sam nekad rekao da svet postoji zbog tebe? Samo sam te pitao da li nešto postoji odvojeno od tebe? Trebalo bi da razumeš da se pod Sopstvom ne podrazumeva ni fizičko, niti suptilno telo.

Rečeno ti je da kad jednom spoznaš Sopstvo na čijoj jedinstvenoj osnovi počivaju sve ideje, uključujući i ideju o sebi, o drugima poput tebe i o svetu, onda možeš da spoznaš istinu da postoji Stvarnost, Vrhovna Istina koja je Sopstvo čitavog sveta kojeg sad vidiš, Sopstvo svih sopstava, jedino Stvarno, Vrhovno, večno Sopstvo različito od ega ili individualnog bića, koji su prolazni. Iskustvo svog ega ili telesnu ideju ne smeš da poistovećuješ sa Sopstvom.

P: Da li Bagavan hoće da kaže da je Sopstvo Bog?

I u sledećem odgovoru Bagavan, na svoj način, usmerava diskusiju od teorije ka praksi. Iako je ovo poglavlje u celini posvećeno teoriji, opravdano je nastaviti s dijalogom da bi se pokazalo kako se teorija stavlja u praktičnu upotrebu.

O: Pokušaj da otkriješ prepreku. Samoispitivanje „Ko sam ja?” je drugačija tehnika od meditacije „Ja sam Šiva” ili „Ja sam On”. Radije naglašavam Samospoznaju, jer prvo treba da se pobrineš o sebi, da bi mogao da spoznaš svet i njegovog Tvorca. Meditacija „Ja sam On” ili „Ja sam Brahman” je manje ili više mentalna aktivnost, ali okretanje ka Sopstvu o kome ja govorim je direktna metoda i superiornija od nje. Jer, u trenutku kada kreneš u potragu za Sopstvom i ideš sve dublje, pravo Sopstvo će te tamo čekati da te primi. I tada će sve što je potrebno da se uradi, uraditi neko drugi, a ti u tome nećeš imati nikakvu ulogu. U tom procesu će automatski otpasti sve sumnje i rasprave, poput čoveka koji u dubokom snu zaboravlja na sve svoje brige.

Dalja diskusija ilustruje slobodu argumentacije koju je Bagavan dopuštao onima koji nisu razumeli odgovor.

P: Kakva je garancija da tamo nešto čeka da me primi?

O: Kada je čovek dovoljno zreo, u to će se uveriti prirodnim putem.

P: Kako se dostiže ova zrelost?

O: Postoje različite metode. Ali bez obzira na prethodni nivo razvoja, ozbiljno samoispitivanje ga ubrzava.

P: To je rasprava u krug. Za traganje moram biti dovoljno zreo, a potraga je ono što me čini zrelim.

Ova primedba se često iznosila u raznim oblicima i u odgovoru na nju se ponovo ističe da nije potrebna teorija, već praksa.

O: Um se suočava s poteškoćama. On želi konkretnu teoriju koja će ga zadovoljiti. Međutim, čoveku koji ozbiljno teži da se približi Bogu ili svom istinskom Ja, zaista nisu potrebne nikakve teorije.

Svako je Sopstvo i zaista beskonačan. Ipak, svako poistovećuje svoje telo sa Sopstvom. Da bi se bilo šta spoznalo, potrebno je probuđenje. Ono može da se opiše kao svetlost koja podjednako obasjava fizičke pojave svetlosti i tame. Odnosno, ono se nalazi izvan prividne svetlosti ili tame. Probuđenje nije ni jedno ni drugo, ali se opisuje kao svetlost jer sve osvetljava. Ono je beskonačno i Svest. Svest je Sopstvo kojeg je svako svestan. Niko se nikad nije udaljio od Sopstva i stoga je zapravo svako Samoostvaren. To je tajna koju ljudi ne znaju i žele da ostvare Sopstvo. Ostvarenje se sastoji jedino u tome da se oslobodimo lažne ideje da nismo ostvareni. To nije ništa novo što treba da se dostigne. To je nešto što već postoji jer u suprotnom ne bi bilo večno, a vredni težiti samo onome što je večno.

Kad se jednom uklone lažne predstave „ja sam telo” ili „ja nisam ostvaren”, preostaje samo Vrhovna svest ili Sopstvo i u sadašnjem stanju znanja ljudi to nazivaju „Ostvarenjem”. Ali istina je da je Ostvarenje večno i da već postoji, ovde i sada.

Svest je čisto znanje. Um nastaje iz tog znanja i sastoji se iz misli.

Sušтина uma je svest ili svesnost. Međutim, kada ga prekrije ego, onda on funkcioniše kao rasuđivanje, razmišljanje ili opažanje. Univerzalni um, koji nije ograničen egom, ne sadrži ništa izvan sebe i zato je sama svest. To je ono što Biblija podrazumeva pod „Ja sam onaj koji jesam”.

Um koji je opterećen egom gubi svoju snagu i suviše je slab da se odupre uznemirujućim mislima. Um koji je oslobođen ega je srećan, kao što se dešava u dubokom snu bez snova. Zato je jasno da su sreća i patnja samo odrazi aktivnosti uma.

P: Kad tragam za „ja” ništa ne pronalazim.

O: To kažeš zato što si navikao da se identifikuješ s telom i posmatraš očima, ali šta tu ima da se vidi? I ko da vidi? I kako? Postoji samo jedna Svest koja, kad se identifikuje s telom, projektuje se kroz čulo vida i opaža objekte iz okruženja. Čovek koji je ograničen budnim stanjem očekuje da vidi nešto drugačije i prihvata autoritet svojih čula. On neće priznati da su posmatrač, posmatrano i posmatranje manifestacije iste Svesti „ja-ja”. Meditacija pomaže da se prevaziđe iluzija da je Sopstvo nešto što se vidi. Zapravo, nema ničega što se vidi. Kako sada prepoznaješ sebe? Da li moraš da držiš ogledalo pred sobom da bi se prepoznao? Svest je sama po sebi „ja”. Shvati to, to je jedina istina.

P: Kad ispitujem poreklo misli, pojavljuje mi se osećaj „ja”, ali me to ne čini zadovoljnim.

O: Potpuno tačno. Zato što je ta percepcija „ja” povezana sa oblikom, možda s fizičkim telom. Ništa ne bi trebalo da bude povezano sa čistim Sopstvom. Ono je čista Stvarnost u čijem svetlu se pojavljuju telo, ego i sve ostalo. Kada se umire sve misli, preostaje čista Svest.

P: Kako je nastao ego?

To pitanje je oduvek vodilo ka beskrajnom filozofiranju, ali je Bagavan, čvrsto se držeći istine o nedualnosti, odbijao da prizna njegovo postojanje.

O: Nema ega. Ako bi postojao, morao bi da priznaš da postoje dva Sopstva u tebi. Stoga, ne postoji neznanje. Ako istražiš Sopstvo, otkrićeš da neznanje ne postoji i reći ćeš da je nestalo.